

DRAMATURGI ROMÂNI CONTEMPORANI

de la **A** la **Z**

de ADRIANA POPESCU

Dina Cocea

I. Actriță, dramaturg.

S-a născut la 27 noiembrie 1912, la București, Marla Constandina Cocea, fiică a scriitorului N. D. Cocea. Urmează școala elementară la Institutul „Pitar Moș” din București (1919—1923), cursurile liceale la Institutul „Moteanu” din București (1923—1927), apoi la liceul „Duruy” din Paris, între 1927—1930. Între 1930 și 1933 este studentă la „Ecole d'art dramatique” din Paris. Între 1933 și 1934 își începe cariera de actriță la Théâtre de la Michodière din Paris. Urmează, începând cu anul 1934, o fructuoasă și răsunătoare carieră actoricească pe diverse scene românești: Teatrul „Comedia”, Teatrul „Excelsior”, Compania Sică Alexandrescu, Teatrul Nostru, Teatrul Municipal, Teatrul Național din București, Teatrul Giulești etc., jucând în decursul acestor ani zeci de roluri care aveau s-o consacre printre actrițele de primă mărime ale teatrului românesc.

Artistă emerită, distinsă cu „Ordinul Muncii” și cu „Meritul cultural” (clasa I), Dina Cocea este în prezent președinta Asociației oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale (A.T.M.).

Debutul în dramaturgie se produce după peste cinci decenii de activitate scenică în calitate de actriță, prin publicarea, în februarie 1983, a piesei în două acte, *Familia* (în revista „Teatrul”).

II. LUCRĂRI DRAMATICE REPREZENTATE

1983, 12 octombrie — *FAMILIA*, piesă în două acte

Teatrul Municipal din Ploiești. Regia Alexa Visarion. Scenografia: Dona Roșu.

Cu Liana Dan Riza, Cornel Ciupercescu, Nicolae Urs, Bogdan Stanoevici, Raluca Zamfirescu, Eusebiu Ștefănescu, Lupu Buznea, Olga Dumitrescu, Radu Dumitrescu, Ecaterina Nazare-Bîrlădeanu, Eugenia Laza.

Piesa s-a mai jucat la Teatrul de Nord din Satu Mare (1984).

„Familia, piesa de actualitate prin care artista emerită Dina Cocea debutează — după cinci decenii consacrate scenei — în dramaturgie, este axată pe una din temele predilecte ale teatrului, de la Sofocle la Ibsen și pînă în anii noștri; o temă care a atras cu predilecție și pe scriitorii actuali: problema adevărului.

Reflecția asupra acestei probleme se face într-o piesă de factură psihologică, la nivelul și în perimetrul unei familii”. (Natalia Stancu — „Scinteia”, 22 decembrie 1983).

„Familia e o piesă scrisă dintr-o necesitate morală, continuînd, într-un fel, Citadela sfărîmată a lui Lovinescu în condițiile actuale — cînd clocnirile care secționază celula socială au alte motivații și altă natură —, punînd însă în ecuație aceleași generații.” (Valentin Silvestru — „România literară”, 42/20 octombrie 1983).

Alte opinii: Irina Corotu — „Luceafărul”, 46/19 noiembrie 1983; Victor Parhon — „Contemporanul”, 47/28 octombrie 1983; Ion Toboșaru — „Familia”, 11/1983; Octavia Treistar — „Ateneu”, 12/1983; Corneliu Șerban — „Flamura Prahovei”, 22 octombrie 1983; Mircea Ghițulescu — „Steaua”, 1/1984; Valeriu Șirbu — „Astra”, 2/1984; Daniela Cristescu — „Viața studențească”, 25/20 iunie 1984; Stelian Vasilescu — „Familia”, 7/1984.

1984, 2 februarie — ANA-LIA (în spectacol-coupé cu *Tentația* de Aurel Gh. Ardeleanu).

Teatrul Național din Timișoara. Regia Ioan Ieremia. Scenografia: Emilia Jivănov. Cu: Geta Iancu și Victoria Suchici-Codricel.

Spectacolul s-a mai jucat la Teatrul Național din Cluj-Napoca (1984), cu Silvia Ghelan și Melania Ursu.

„...transpare opțiunea autoarei pentru dezbateră etică, atitudinea ei tran-

șanță față de dezvoltarea unor adevăruri umane, în care sînt implicate eroinele, surorile Ana-Lia.

Scrisă cu o tentă vădit patetică, dar, în același timp, cu rigoarea privirii lucid-scrutătoare asupra relațiilor interumane și a crizelor de conștiință care animă eroinele într-un moment dificil de existență, piesa Dinei Cocea e o pledoarie curată, deschisă, pentru ieșirea din carapacea izolării, împotriva fricii de adevăr" (Ion Arieșanu — „România literară”, 8/23 februarie 1984).

Alte opinii: Antoaneta C. Iordache — „Orizont”, 2 martie 1984; Ion Cocora — „Tribuna”, 9/1 martie 1984; Dinu Kivu — „Contemporanul”, 27 aprilie 1984; C. Zărnescu — „Tribuna”, 50/13 decembrie 1984.

1984, 8 iulie PARALELA 40

Teatrul Național din Timișoara. Regia Ioan Ieremia. Scenografia: Doina Popa Almăjan. Cu Radu Avram, Geta Iancu, Ioan Haiduc, Estera Neacșu, Vladimír Juráscu, Mircea Belu, Ștefan Sasu, Cristian Cornea, Gheorghe Stana, Horia Iones-

cu, Adela Radin-Ianto, Margareta Avram, Alina Secuianu, Traian Buzoianu, Miron Suvăgău, Daniel Petrescu, Eugen Moțățeanu, Ovidiu Grigorescu, Ana Ionescu, Aurora Simionică, Victoria Suchici-Codricel, Mihaela Murgu, George Lungoci, Camil Georgescu.

„...scriere inspirată din actualitatea imediată, dar întrefesind în canavaua dramatică amintirea și ecourile în contemporaneitate ale actului istoric de la 23 August. Lucrarea se înscrie — stilistic și, într-o bună măsură, tematic — în continuarea Familiei: modalitatea predilectă de expresie este, și aici, cea realistă, iar o secțiune importantă a tramei este dedicată investigării relațiilor ce mențin (sau, dimpotrivă, destramă) celula familială. Similare sînt și principalele date ale dezbaterii etice pe care o propune autoarea...” (Alice Georgescu — „Teatrul”, 9/1984).

Alte opinii: Liana Cojocaru — „Tomis”, iulie 1984.

III. LUCRĂRI DRAMATICE PUBLICATE.

● Familia — piesă în două acte, „Teatrul”, nr. 2/1983.

(urmăre din pag. 78)

în Statele Unite se fac în mod deghizat, și numai între patru ochi.

Regizorul american caută să-l stimuleze pe actor prin idei, dar adeseori lasă exprimarea pe seama acestuia din urmă. Bineînțeles, ideile sînt lansate astfel încît regizorul să poată prevedea totuși rezultatul — imaginea scenică. Actorul trebuie să albe libertatea de a alege. Mi s-a părut că această regulă, la care eu personal țin, funcționează mai bine la dumneavoastră în spectacolul Zbor deasupra unui cuib de cuc.

Regizorul american stabilește strategia generală, linia generală a piesei; expresia concretă se află în mîinile actorului. Această regulă prezintă desigur multe slăbiciuni, dar are și părțile ei bune.

Ceea ce realizează regizorii la dumneavoastră în țară, noi, în Statele Unite, nu putem realiza: un spectacol vegheat de o minte strălucită, cea a regizorului, care și-a transformat ideile în manifest pus în scenă.

Dar dacă mintea aceea nu este chiar (totdeauna) strălucită? Adică de mîna întîi? Eu cred că modalitatea care se practică pe scenele americane dă șansa unei arte teatrale mai complexe, pentru că ideilor unui regizor de nivel mediu li se adaugă contribuțiile coechipierilor. Noi, în Statele Unite, nu avem poate regizori mari, dar avem foarte mulți regizori buni.

— Ați citit ceva din dramaturgia românească?

— Aici intervine marea problemă a traducerilor. Am traversat o perioadă în care la noi se puneau în scenă numai piese autohtone. Acum simțim nevoia să privim și către alte orizonturi, dar avem probleme cu alcătuirea repertoriului. Dacă ar exista foarte bune traduceri de dramaturgie românească în engleză (mă gîndesc, evident, la cele mai bune piese de teatru românești), vă garantez că piesele ar fi montate curent pe scenele noastre. În orașul meu, de pildă, nu cunosc nici un poet sau scriitor care să vorbească românește. Dacă pui pe cineva care nu e nici poet, nici scriitor, să traducă un text, nu ai certitudinea că ți se va transpune natura intimă a piesei.

— Ce gînduri de viitor aveți?

— Să creez în teatrul american și să mă schimb perpetuu, odată cu el. Am o mare iubire pentru scriitorul american, pentru istoria și legendele țării noastre. Și sper să-mi petrec restul vieții muncind la rafinarea abilității pe care o are scriitorul american de a spune bine orice dorește. Cred că va trebui să revenim în țara dumneavoastră și să studiem sistemul dumneavoastră de educare în Institutul de teatru, de predare a regiei. Aceasta ar crea un schimb de experiență necesar în enorma diferență dintre teatrul românesc și cel american.

— Este interesant ceea ce spuneți, și cred că este o idee foarte bună.